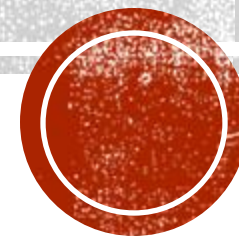

**230 ROCZNICA
UCHWALENIA
KONSTYTUCJI 3 MAJA**

ŚWIĘTO NARODOWE

3 MAJA

NARODOWE ŚWIĘTO KONSTYTUCJI

Święto Konstytucji 3 Maja

**Obraz Jana Matejko przedstawiający
uchwalenie Konstytucji
3 Maja w 1791.**

**Na obrazie po lewej stronie
w królewskiej szacie zdobionej
gronostajami widzimy
Króla Stanisława Augusta,
który wchodzi do kolegiaty
św. Jana Chrzciciela, gdzie
zaprzysiężona zostanie
przez Sejm Konstytucja.
Przez posłów sejmowych
na rękach niesieni są Marszałkowie:
Stanisław Małachowski
i Kazimierz Nestor Sapieha.
W tle Zamek Królewski,
gdzie uchwalono Konstytucję.**

Źródło: Autorstwa Jan Matejko - National Museum of Poland Catalogue (for better resolution: calendar with pictures of Matejko), Domena publiczna, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=67699>

KONSTYTUCJA 3 MAJA

W październiku 1788 roku został zwołany Sejm zwany Czteroletnim.

Podczas jego trwania uchwalono 3 maja 1791 roku Konstytucję.

Od tego czasu to polskie święto narodowe obchodzone

było z przerwami co roku 3 maja

To druga po korsykańskiej uchwalona konstytucja

w nowożytnej Europie,

a na świecie trzecia po amerykańskiej.

Wyprzedziła m.in. konstytucję francuską.

KONSTYTUCJA 3 MAJA

**Konstytucja regulowała strukturę organizacyjną państwa
oraz prawa i obowiązki obywateli.
Formułowała podstawowe zasady
ustroju Rzeczypospolitej,
wzmacniała władzę państwową
przez zniesienie prawa oporu i wolnej elekcji.**

KONSTYTUCJA 3 MAJA

**Kopia Konstytucji 3 Maja
eksponowana w Sali Senatorskiej.
Konstytucja miała regulować
ustrój prawny państwa.
Wprowadziła zrównanie
mieszczan i szlachty
oraz otoczyła
chłopów ochroną państwa.**

Źródło: Kopia Konstytucji 3 maja Sala Senatorska Zamku Królewskiego w Warszawie -
Konstytucja 3 maja – Wikipedia, wolna encyklopedia. Praca własna, autor Adrian Gryczuk.

KONSTYTUCJA 3 MAJA

Najważniejsze postanowienia Konstytucji:

- zniesienie wolnej elekcji,
- zniesienie liberum veto,
- ograniczono rolę senatu,
- ograniczono odrębność Korony i wielkiego Księstwa Litewskiego,
- uznano chłopów za część narodu,
- religia katolicka, jako religia panująca,
- całym kraju język polski, jako obowiązujący język urzędowy,
- gwarancja tolerancji dla pozostałych religii,
- pozbawienie szlachty prawa najwyższej zwierzchności nad poddanymi,
- wprowadzono dziedziczność tronu,
- wprowadzono trójpodział władzy.

KONSTYTUCJA 3 MAJA

Trójpodział władzy:

- ustawodawcza
- wykonawcza
- sądowa.

Sejm podzielono na dwie izby (poselską i senatorską) z kadencją 2 letnią.

**Posłowie i senatorowie mieli być gotowi do obrad w każdej chwili
(tzw. Sejm Gotowy).**

**Ustanowiono Sejm Konstytucyjny zwoływany co 25 lat
mogący zmienić konstytucję.**

TWÓRCY KONSTYTUCJI 3 MAJA

Stanisław
August Poniatowski

Ignacy Potocki

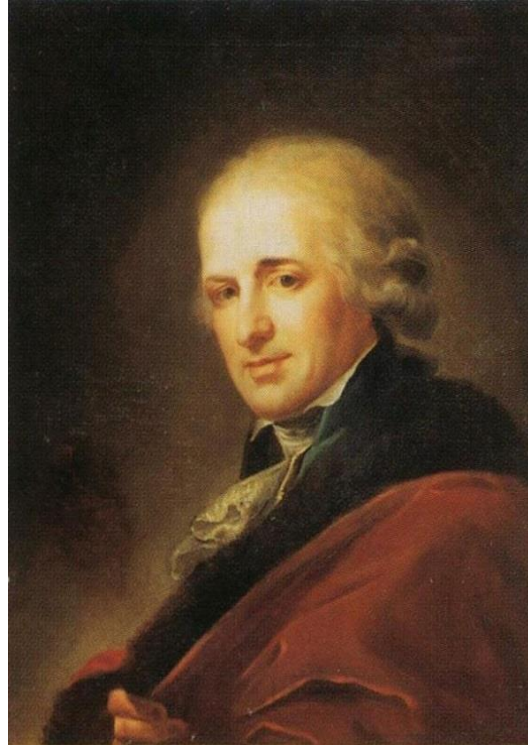
Hugo Kołłątaj

TWÓRCY KONSTYTUCJI 3 MAJA

Stanisław Małachowski

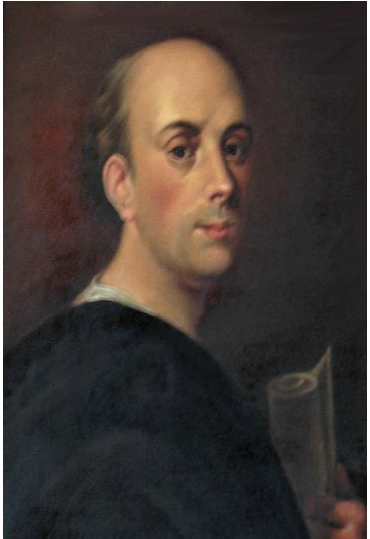
Julian Ursyn Niemcewicz

Adam Stanisław Krasiński

TWÓRCY KONSTYTUCJI 3 MAJA

Scipione Piattoli

Stanisław Kostka Potocki

Tadeusz Matuszewicz

Kazimierz Nestor Sapieha

KONSTYTUCJA 3 MAJA

Uchwałą Sejmu Ustawodawczego z 29 kwietnia 1919 rocznica

Konstytucji 3 maja została uznana za święto narodowe .

**W czasie zaborów Polski obchodzenie rocznicy Konstytucji 3 maja
było zakazane we wszystkich zaborach.**

Ci, którzy obchodzili ją publicznie byli karani.

**Znanym przykładem może być nauczyciel Stanisław Mieczyński,
którego w 1892 r. tajna policja rosyjska aresztowała w Warszawie
i za ten czyn skazany został na trzyletnią zsyłkę do Odessy.**

KONSTYTUCJA 3 MAJA

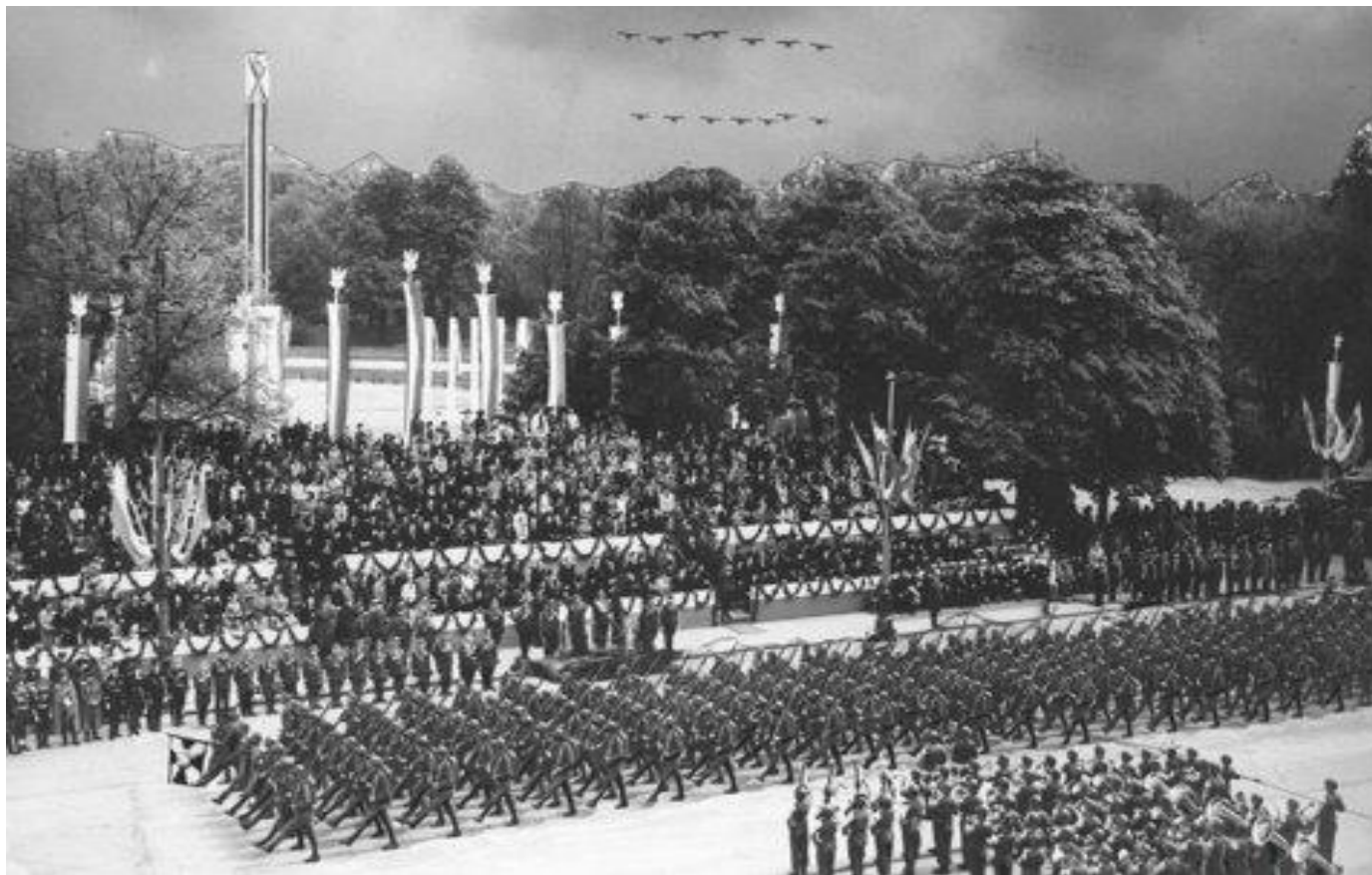

**Pierwsza
od 1830 roku
legalna manifestacja
patriotyczna
w Warszawie, 1916 r.**

Źródło: Parada - Warszawa 3 Maj 1916 a - Święto Narodowe Trzeciego Maja – Wikipedia, wolna encyklopedia

KONSTYTUCJA 3 MAJA

**Defilada
Wojska Polskiego
z okazji dnia 3 maja,
Warszawa, 1939.**

Źródło: Uroczystości 3 Maja w Warszawie - widokogólny defilady (1939) - Święto Narodowe Trzeciego Maja – Wikipedia, wolna encyklopedia

KONSTYTUCJA 3 MAJA

Po II wojnie światowej obchodzono święto 3 Maja do 1946.

**Władze zabroniły publicznego świętowania,
a wszelkie manifestowanie było tłumione przez milicję.**

**Święto to oficjalnie zniesiono ustawą
z 18 stycznia 1951 o dniach wolnych od pracy.**

Ponownie w roku 1981 świętowano to historyczne wydarzenie

– świadczą o tym gazety codzienne z tego czasu m.in.

Trybuna Ludu, Głos Robotniczy, Życie Warszawy.

KONSTYTUCJA 3 MAJA

**Święto Narodowe Trzeciego Maja
przywrócono ustawą z 6 kwietnia 1990
(weszła w życie 28 kwietnia).**

**Tego roku obchody Trzeciego Maja odbyły się
w Warszawie
na Placu Zamkowym
w obecności prezydenta Wojciecha Jaruzelskiego.**

KONSTYTUCJA 3 MAJA

3 maja to też święto kościelne

- święto Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski.

Zostało ono ustanowione

i jest obchodzone tylko w polskim Kościele katolickim.

**Upamiętnia ono złożone przez Jana Kazimierza
w trakcie potopu szwedzkiego ślubów lwowskich,
kiedy to król powierzył
Polskę pod opiekę Matki Bożej.**

KONSTYTUCJA 3 MAJA

**Z inicjatywy biskupów polskich
święto NMP Królowej Polski
zostało ustanowione w kalendarzu na 3 maja,
by podkreślić jego związek z Konstytucją 3 Maja
(wypełniała ona część ślubów składanych przez Jana Kazimierza).
Od 1925 roku obchodzone 3 maja
święto Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski
zostało ustanowione dla wszystkich polskich diecezji
i w ten sposób połączyło się z obchodami
narodowego święta upamiętniającego uchwalenie konstytucji.**

KONSTYTUCJA 3 MAJA

**Uchwalenie Konstytucji
3 maja 1791 roku,
obraz Kazimierza Wojniakowskiego
z 1806 roku**

Źródło: 1280px-Kazimierz_Wojniakowski_Uchwalenie_Konstytucji_3_Maja-800x555.jpg (800×555) (nowepiekuty.pl)

KONSTYTUCJA 3 MAJA

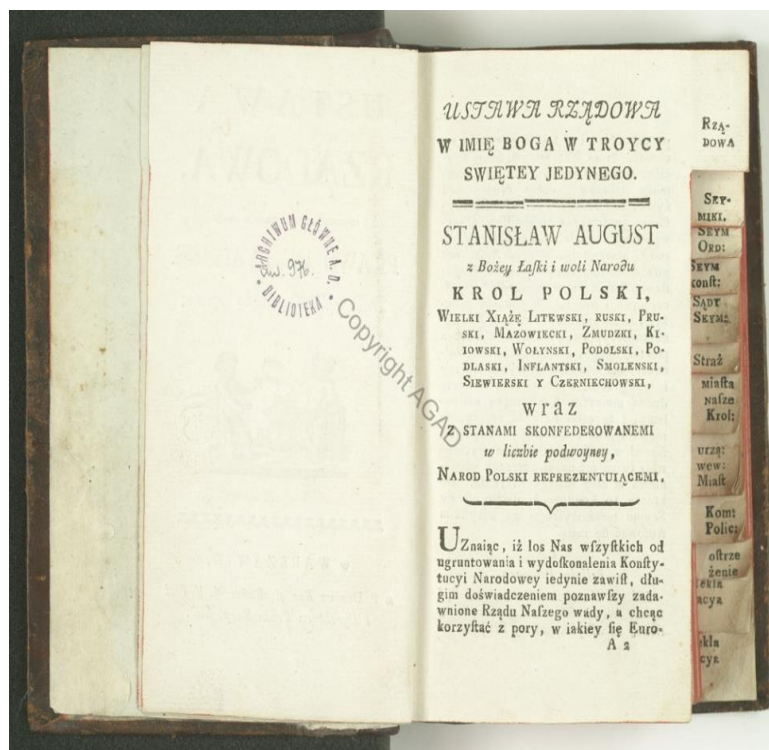
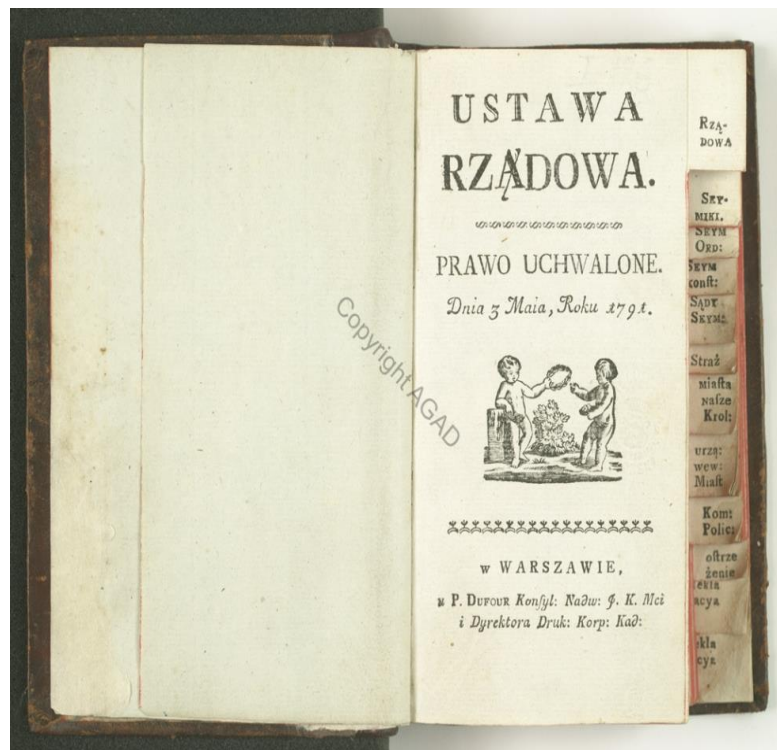

**Sala Senatorska,
widok współczesny**

Źródło: Autorstwa Adrian Grycuk - Praca własna, CC BY-SA 3.0 pl,
<https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=46830245>

KONSTYTUCJA 3 MAJA

**Ustawa Rządowa
oraz inne
podstawowe
ustawy
Sejmu
Czteroletniego
regulujące
zreformowany ustrój
polityczno-społeczny
Rzeczypospolitej**

Źródło: Konstytucja 3 maja / The Constitution of May 3 / Die Verfassungvom 3. Mai (1791) / La Constitution du 3 mai (1791) | AGAD

KONSTYTUCJA 3 MAJA

**Medal wybity w 1791
z okazji
uchwalenia
Konstytucji 3 maja**

Źródło: Medal commemorating Constitution of May 3, 1791 -Konstytucja 3 maja – Wikipedia, wolna encyklopedia

KONSTYTUCJA 3 MAJA

**230 lat temu uchwaliliśmy
Konstytucję 3 Maja.
W rocznicę tego wydarzenia
Skarbnica Narodowa
przygotowała bezpłatny medal
pamiątkowy dla każdego Polaka.**

Medal ufundowała: Skarbnica Narodowa

Średnica: 30 mm

Awers: w centralnej części marszałek Stanisław Małachowski trzymający tekst Konstytucji 3 Maja

Rewers: postać Poloni z Orderem Virtuti Militari i mieczem. Oddają jej honory trzej jeźdźcy.

KONSTYTUCJA 3 MAJA

**Monety kolekcjonerskie
emitowane
przez NBP
- Konstytucja 3 Maja**

Seria/nazwa: 230. rocznica Konstytucji 3 Maja – dzieła odrodzonej Rzeczypospolitej

Nominał: 100 złotych

Mennica: Mennica Polska

Nakład: do 1200 sztuk

Data emisji: 28 kwietnia 2021 r.

KONSTYTUCJA 3 MAJA

**Monety kolekcjonerskie
emitowane
przez NBP
- Konstytucja 3 Maja**

Seria/nazwa: 230. rocznica Konstytucji 3 Maja – dzieła odrodzonej Rzeczypospolitej

Nominał: 50 złotych

Mennica: Mennica Polska

Nakład: do 6000 sztuk

Data emisji: 28 kwietnia 2021 r.

KONSTYTUCJA 3 MAJA

**Kamień upamiętniający uchwalenie
Konstytucji 3 maja w 1791 r.,
i ustanowienie
Święta Narodowego 3 Maja
osłonięty staraniem
Kręgu Pamięci Narodowej w 1994 r.,
w Parku Traugutta
w Warszawie.**

Źródło: Konstytucja 3 maja - ciekawostki i informacje (zalajkowane.pl) fot. Mateusz Opasiński - Praca własna, CC BY-SA 3.0

RĘKOPISY I PIERWSZE PUBLIKACJE KONSTYTUCJI

Trzy oryginalne rękopisy Konstytucji znajdują się w:

- w księdze Metryki Litewskiej z podpisami marszałków i członków obrad;
- w księdze Archiwum Publicznego Potockich;
- w księdze Archiwum Sejmu Czteroletniego.

**Zachowane do dziś rękopisy nie stanowią osobnej książki,
lecz wchodzi w skład ksiąg zawierających zestawy dokumentów z tamtej epoki.**

**W rok po uchwaleniu Konstytucji 3 maja wydano ją
w ilości od 20 do 30 tysięcy egzemplarzy,
a jej przedruki pojawiały się w wielu gazetach.**

BIBLIOGRAFIA

- Konstytucja 3 maja / The Constitution of May 3 / Die Verfassung vom 3. Mai (1791) / La Constitution du 3 mai (1791) | AGAD;
- 3 maja - Bing images;
- Święto Narodowe Trzeciego Maja – Wikipedia, wolna encyklopedia;
- Konstytucja 3 maja – Wikipedia, wolna encyklopedia;
- 3 MAJA. Co to za święto? 3 maja - święto narodowe czy kościelne? Czy 3 maja trzeba iść do kościoła? | Kurier Lubelski;
- Ojcowie Konstytucji czyli 10 twórców Konstytucji 3 maja - Chwała Zapomniana (chwalazapomniana.pl);
- 3 maja - co to za święto? Dlaczego je obchodzimy? 3 maja: HISTORIA, TRADYCJA - Super Express - wiadomości, polityka, sport (se.pl);
- Kopia Konstytucji 3 maja Sala Senatorska Zamku Królewskiego w Warszawie - Konstytucja 3 maja – Wikipedia, wolna encyklopedia;

BIBLIOGRAFIA

- 3-maja-30692.pdf (powiatszczycienski.pl);
- Prof. Z. Zielińska: Konstytucja 3 maja to przełom z wielu punktów widzenia | dzieje.pl - Historia Polski;
- Konstytucja 3 maja - ciekawostki i informacje (zalajkowane.pl);
- Konstytucja 3 maja - historia prosto z Zamku – YouTube;
- <https://www.youtube.com/watch?v=-GBAolHelHs>;
- Ilona Lewandowska, Wspólna historia, odrębna pamięć, art. z "Kuriera Wileńskiego" nr 42(121) 16-22/10/2020;
- Tadeusz Zawadzki, *Konstytucja 3 Maja - pierwsza czy druga?*, www.polityka.pl, 21 kwietnia 2011;
- Adam Zamoyski, *Własną drogą. Osobliwe dzieje Polaków i ich kultury*. tłum. Aleksandra Zgorzelska. Kraków: Znak, 2002;
- Norman Davies, *Boże igrzysko. Historia Polski*. Kraków: Znak, 2006;
- Kolekcja zbiorów związanych z Konstytucją 3 maja w cyfrowej Bibliotece Narodowej Polona.

POZYCJE W ZASOBIE WOJEWÓDZKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ - KSIĄŻNICY KOPERNIKAŃSKIEJ:

- [Siarczyński Antoni], Dzień Trzeci Maja roku 1791, Warszawa 1791, Zbiory WBP-KK, sygn. TN 134.
- Album portretów, rycin i widoków odnoszących się do Konstytucji 3 Maja, zebrał K. Bartoszewicz, Kraków 1892, Zbiory WBP-KK, sygn. MAG 231600;
- Kołłątaj Hugo, Vom Entstehen und Untergange der polnischen Konstitution von 3ten May 1791, Leipzig 1793, Zbiory WBP-KK, sygn. TN 654;
- Orygina – ustaw seymu 1791, Warszawa [1991], Zbiory WBP-KK, sygn. Cimelia 150312;
- Sierakowski Kajetan, Do uprzedzonych względem Konstytucyi dnia 3 Maja 1791 roku zapadłey, Warszawa [po 1791]. Zbiory WBP-KK, sygn. TN 278;
- Trzeci Maj. Ku uczczeniu setnej rocznicy Konstytucyi Trzeciego Maja 1791-1891. Książka pamiątkowa, Poznań 1891, Zbiory WBP-KK, sygn. MAG 206832;
- Ustawa Rządowa – Konstytucja 3 Maja 1791. Faksymile rękopisu z Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie w dwusetną rocznicę uchwalenia, posłowie J. Michalski, nota edytorska J. Płocha, Wrocław 1991, Zbiory WBP-KK, sygn. MAG 150354.

WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA POUBLICZNA - KSIĄŻNICA KOPERNIKAŃSKA

**Wybór materiałów i opracowanie
Maria Tykałowska**

